

Український донкінхот проти вітчизняних реалій

Анастасія Канівець

«Редакція»

Сценаристи: Алла Тютюнник, Роман Бондарчук, Дар'я Аверченко
Режисер Роман Бондарчук
Оператор Вадим Ільков
У ролях: Дмитро Багненко, Жанна Озірна, Римма Зюбіна, Андрій Кирильчук, Василь Кухарський та ін.
Україна, Німеччина, Словаччина, Чехія, 2023.

Дмитро Багненко у фільмі «Редакція». Режисер Роман Бондарчук.
Україна, Німеччина, Словаччина, Чехія, 2023.

У жанровому розмаїтті українського кіно завжди бракувало вельми важливого жанру – сатири. Вміння чесно подивитися на себе, проаналізувати й висміяти власні вади, аби з тим більшим успіхом з ними боротися, – ознака зрілого суспільства. Довгі роки українські кінематографісти успішно оминали цей «незручний» жанр – і ось, нарешті, в нас з'явилася своя політична сатирична комедія. Причому досить якісна, щоб гідно прозвучати на престижному Берлінале.

«Редакція» Романа Бондарчука, відомого своїм документальним фільмом «Українські шерифи» й ігровим «Вулканом» – це не про природоохоронництво, українські медіа чи навіть українську політику, хоча це ті основні теми, котрі тримають на собі сюжет. «Редакція» розповідає нам куди більше, і саме тому в ній так безпомилково можна впізнати український космос, з його ідеалістами, що тримають небо над всіма, й цинічними ділками від влади, що їм начхати на все, крім миттєвої вигоди... і хай те небо хоч обвалиться над уламками світу.

Отже. За сюжетом, молодий біолог Юрій стає свідком підпалу лісу, більше того, фотографує підпалювачів. Як носія незручної інформації й потенційного порушника спокою, його звільняють – а далі починається одіссея чистосерднього героя, волею долі чи випадку вже журналіста-початківця, заплутаним лабіринтом місцевих політичних інтриг, де політикум, медіа та кримінал переплелися в нерозривний клубок. Режисер зміг зв'язати кілька, здавалося б, різних проблем так, щоби в підсумку створити комплексну картину українського міста, перетвореного на «мисливські угіддя» для купки впливових людей.

Херсонці Роман Бондарчук, Алла Тютюнник, Дар'я Аверченко і виконавець ролі Юри Дмитро Багненко прагнули відтворити на екрані рідний Південь – і, правда, фільм ніби просочений духом степів. Основна дія відбувається в місті, проте глядачу не дають забути, що довкола міста цього розкинувся степ. Степ зі своїм «Граалем»-бабаком, що на

нього безуспішно полює Юра, аби херсонські степи змогла віднести до ареалу проживання цієї рідкісної вже тваринки і взяти під свою опіку ЮНЕСКО. Степ, що дає притулок дивним і красивим людям на кшталт Бджоляра у виконанні покійного нині актора й воїна Василя Кухарського, котрий своєю козацькою фактурою передав відчуття зв'язку часів. Нарешті, того степу, що кілька кадрів з ним краще скажуть про потребу берегти природу, ніж сотні статей.

Краса та неосяжність степу різко контрастують з жадібністю та містечковістю «еліт», які тримають під своїм контролем місто і бажають за будь-яку ціну цей контроль зберегти: дія відбувається незадовго до місцевих виборів, тож читач може поспостерігати за цілою колекцією homo politicus з їхніми нехитрими політтехнологіями, від «вірусних» відео з танцями (реальний факт, взятий авторами!) до вбивства конкурента. Вельми символічно виглядає образ кліки, котра намагається приховати присмертний стан свого кандидата, аби «протягнути» його на виборах і правити далі від його імені.

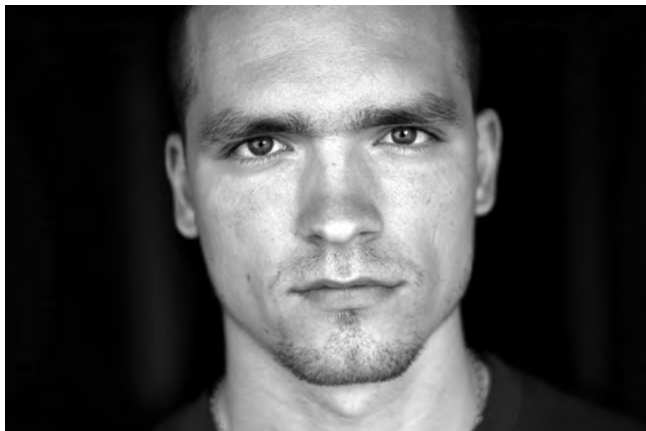
Втім, хіба йдеться тільки про це місто? Попри весь регіональний колорит, розгорнута авторами сатирична картина для України цілком універсальна. Універсальні небажання людей при владі брати на себе відповідальність, боротьба за цю владу будь-якими засобами, поділ суспільства на маленьку купку активістів, яким «не байдуже», «мовчазну більшість», котра воліє не бачити, що відбувається, – і цинічних користолюбців, які цим користуються. Що далі, тим менше сміху викликає фільм: надто вже влучно схопив він корозію, яка роз'їдає українське суспільство. Твір оповитий абсурдистською, «кафкіанською» атмосферою... але, при всьому тому, там немає ситуацій, яких не можна було б уявити в реальному житті. Мабуть, тому, що писали творці стрічки з натури – і натури цієї у фільмі більше, ніж можна собі уявити. Хоча херсонці, мабуть, пригадують історію пожеж у лісах. А може, навіть впізнають виконавця головної ролі: Дмитро Багненко насправді був

журналістом-розслідувачем, що готував матеріал про підпали. Цей непрофесійний актор цілком вдало вписався в акторський ансамбль, куди увійшли Римма Зюбіна, Жанна Озірна і вже згадуваний Василь Кухарський; біографія Дмитра чималою мірою лягла в основу історії протагоніста. Сьогодні Дмитро Багненко продовжує відстоювати інтереси українського суспільства в ЗСУ – і фільмовий Юра, на його думку, опиниться там же. Такий він, шлях українського ідеаліста...

Побуває думка, що фільмувати внутрішні наші негаразди і, тим більше, показувати їх за кордоном – «не на часі». З цим важко погодитись. Особливо зараз, під час війни,

коли шляхи протесту обмежені. Лишаються свобода слова, думки і митецького вислову. Розголос працює; так було до війни, так лишається зараз, і саме цим українське суспільство доводить свою демократичність. Зрештою, показані у фільмі проблеми є свого роду «хворобою росту»... важливо лише, щоб суспільство саме захотіло вирости. Тому нам так потрібні якісні, талановито відзняті сатиричні стрічки. Такі, як «Редакція». Щоб суспільство глянуло на себе збоку, жажнулося – і захотіло виправитися. Інакше нас очікує те, що бачимо у фіналі стрічки: після всієї боротьби і випробувань... не змінилося нічого. Чи потрібно це нам? Відповідь очевидна.

Мар'ян Бушан: «Мені подобається, коли герой зрозумілий...»

Мар'ян Бушан (н. 28 червня 1983, Івано-Франківськ) – український кінорежисер, сценарист. По завершенню коледжу у 2002-му році, вступив за фахом «програмування» в Івано-Франківський університет нафти і газу. Водночас почав відвідувати народну аматорську кіностудію «Верховина» під керівництвом Юліана Яковини, який підтримував у творчому становленні. З 2005 по 2011 рік навчався у Київському національному університеті ім. І. Карпенка-Карого, спеціальність: режисура художнього фільму. Здобув дипломи бакалавра та спеціаліста. Майстер Борис Савченко дав потужний поштовх до професійного становлення, навчив мислити кінематографічно та самовимовливо. 2011 року навчався в польській кіношколі ім. Анджея Вайди (Варшава), майстерня Войцеха Марчевського. З 2011 по 2020 працював режисером документальних проєктів на телеканалі «Україна» (департамент «Футбол»). З 2020 року проживає з сім'єю у Австрії.

Нечасто американські видання тішать своєю увагою українські фільми. А на фільм «Снайпер. Білий ворон» відгукнулися дві авторитетні газети, про які дізналися завдяки продюсеру. *Los Angeles Times* наголосила на актуальності та значущості фільму Мар'яна Бушана. «Як і багато інших фільмів про самотніх стрільців, "Снайпер. Білий ворон" побудований на напруженому протистоянні, яке для нашого героя є лише незначною частиною відновлення справедливості. Настільки мирний початок історії та її розвиток, зосереджений на відданості помсти, – це контраст, який важко осягнути. Зрештою, як і імперіалістичну війну». *New York Times* відзначила майстерність режисера у поєднанні жанрів. «Бушан використовує різні стилі, виявляючи неочікувану схильність до динамічної дії, попри більш стримані перші півгодини фільму. Він порадує кожного, хто шукає насичений воєнний екшн, проте режисер не дає стріляннині розпочатися, поки кожен не зрозуміє, що лежить на терезах». Фахові оцінки дають надію, що нові творчі задуми Мар'яна Бушана знайдуть в Україні підтримку.

Запитувала Лариса Брюховецька

– *Неважко помітити закономірність в сучасному українському кіно: чим більша самовимовливість кінорежисера, тим менше в нього фільмів. Приклад – Олесь Санін. Ви свій повнометражний дебют випустили у 39-річному віці. Це при тому, що з 2017 року держава фінансувала кіно, й виходило чимало фільмів молодих. Очевидно, крім самовимовливості, були й інші причини?*

– Режисер завжди шукає цікавий сценарій, і коли не знаходить, починає писати власний. Цей процес забирає багато часу, потребує власного дослідження, терпіння та високих особистих критеріїв якості. Але доводиться цим займатися у вільний від основної роботи час. На жаль, професія кінорежисер – це тимчасова зайнятість, ти працюєш і заробляєш рівно стільки часу, скільки триває проєкт, і щоб забезпечувати сім'ю, ти мусиш знайти собі менш-більш постійний заробіток. Хтось знімає кліпи, хтось рекламу, інший живе на грантах від різних кінофондів, а когось навіть забезпечують батьки. Для себе я обрав варіант постій-